

Леся Рева

УДК 82.1/9.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА БІОГРАФІКА НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛУ “СЛОВО І ЧАС”: ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ

У статті розглядається жанрова різноманітність публікацій з питань літературної біографіки в журналі “Слово і Час”. Осмислено їх місце й роль у сучасному історико-літературному процесі.
Ключові слова: літературна біографіка, письменник, життя та творчість, автопортрет, мемуари, некролог.

Lesia Reva. Studies on Ukrainian literary biographies in the pages of “Word and Time” journal at the turn of the 21st century

The paper covers a wide range of publications on literary biographies published in “Word and Time” journal and defines their role in contemporary historic and literary developments.

Key words: studies on literary biographies, writer, life and creative work, self-portrait, memoirs, obituary.

Український літературний процес другої половини ХХ ст. неможливо уявити без часопису “Радянське літературознавство”, започаткованого Інститутом літератури ім. Т.Г. Шевченка 1938 р. у видавництві Академії наук України як наукові записки – перше академічне видання літературознавчих праць, задумане як серія тематичних збірників, присвячених висвітленню літературних постатей, проблем і явищ [8, 433]. До 1957 р. (з перервою в 1941–1946 рр.) вийшло 19 випусків. Відповідальними редакторами першої-четвертої та п’ятої-шостої книжок були І. Стебун, А. Величков, Д. Копиця. Починаючи із сьомої-восьмої книги (1947), незмінним головою редколегії та відповідальним редактором став директор Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка акад. О. Білецький. Членами редколегії в різний час були С. Маслов, А. Ряппо, С. Шаховський, З. Мороз, О. Кисельов, С. Крижанівський, М. Пивоваров, І. Басс, О. Засенко, Є. Кирилюк, Д. Чалий та ін. Останній 19-й випуск вийшов у 1957 р., тоді ж засновано журнал “Радянське літературознавство”. Новий етап своєї історії часопис розпочав іще до зміни своєї назви в 1990 р. на “Слово і Час”. Чіткою була позиція журналу: відмова від “занауковлених” статей, збільшення кількості інформаційних, документальних матеріалів, висвітлення традиційних і модерних інтерпретаційних підходів, засвоєння новітніх зарубіжних естетико-філософських систем і методик. У січні 2000 р. “Слово і Час” відзначав свій ювілей, підбивши підсумки десятирічної діяльності [1, 24].

У наші дні, творчо використовуючи здобутки й досвід попередніх років, редакція журналу спрямовує пошуки на стратегічно важливі для сучасної науки завдання – координацію основних напрямів літературознавчих досліджень та формування нової теоретико-літературної парадигми сучасності.

На сторінках часопису оприлюднено велику кількість теоретичних, автобіографічних, мемуарних публікацій, присвячених питанням української

літературної біографіки, розміщених у різних рубриках: “Дати”, “Питання теоретичні”, “Шевченків світ”, “Питання франкознавства”, “ХХ століття”, “Час теперішній”, “З пам’яті літ”, “Автопортрет”, “Літопис подій”, “Написане лишається”, “Бібліографія”, “Наші презентації”, “Некролог” тощо.

Досліджуючи публікації в журналі, спинимося на матеріалах першого десятиліття ХХІ ст. На нашу думку, саме цей період повною мірою відтворює сучасні погляди вчених, письменників, критиків на біографічні, просопографічні риси видатних особистостей, які в різний час мешкали в різних регіонах України та поза її межами [див.: 7].

Кожна розвідка на сторінках журналу ставала подією в культурному житті України. Досліджувати літературну біографіку, невичерпне джерело та важливий інформаційний ресурс кількох дотичних поміж собою дисциплін – літературознавства, історії, етнографії, публіцистики, педагогіки, краєзнавства, бібліографії тощо, – це місія почесна й відповідальна, адже біографія особистості покликана стати здобутком країни, її візитівкою у входженні у світовий культурний простір. Змінюються епохи, покоління, проте незмінним залишається значення особистості. Літературна біографіка – не лише опис життя і творчості митця, а й листи, мемуари, просопографія, іконографія тощо – усе, що може бути причетним до розкриття людської індивідуальності.

Часопис “Слово і Час”, відображаючи історичні події, уважно вдивлявся в обличчя письменників, літературних критиків, портретизуючи їх на тлі вікової історії, уписуючи в міжконтинентальний контекст.

Рівень науково-теоретичного журналу у світовому інформаційному просторі сьогодні залежить від політики редакційної ради й активної позиції редакції. Звичайно, нова доба породжує нові вимоги до фахової періодики, проте основне завдання “СіЧ” – підтримувати життєдіяльність і продуктивність, авторитет і пріоритет усіх галузей науки про літературу. Часопис залишається провідним джерелом філологічної інформації в контексті інформаційної системи України. Він сприяє неперервності та спадкоємності наукових досліджень.

Усупереч міфам щодо можливостей “традиційних” періодичних видань і прогнозам про поглинання їх віртуальним середовищем, діяльність журналу “СіЧ” свідчить про його значущість у наші дні. Спираючись на історичну практику, поєднану із традиціями, журнал сприяє ефективному розвитку літературознавства завдяки оприлюдненню його результатів через публікації в паперовому та електронному форматах.

Серед численних матеріалів вагоме місце посідають статті, пов’язані із життям та творчістю українських літераторів, що становлять суттєву сторінку національної літературної біографіки. Вони опубліковані в різних рубриках, у яких відтворено неповторні інтелектуальні, естетичні образи письменників, літературознавців, критиків – творців національної культури. Здебільшого ці студії з’явилися з нагоди ювілеїв.

Особливу увагу редколегія приділяє життєписам класиків української літератури. Гідно зустріла наукова громадськість в Україні 280-річчя з дня народження Григорія Сковороди – однієї з найяскравіших постатей ХVІІІ ст. Поет, філософ, музикант, байкар, педагог і співак, особистість якого й досі багато в чому залишається незбагненою. Саме до постаті Г. Сковороди на сторінках журналу зверталися Ю. Барабаш, Л. Ушкалов та інші вчені.

Історична пам’ять тісно пов’язана з проблемою культурної ідентичності української нації. Тарас Шевченко як символ національної духовності близький серцю кожного українця, що живе в Україні чи за кордоном, як і людям інших

національностей, котрі полюбили українську землю та її народ. Тому майже в кожному номері часопису в постійній рубриці “Шевченків світ”, перейменованій згодом на “Питання шевченкознавства”, з’являлися матеріали про окремі епізоди життя і творчості поета.

Значна кількість досліджень на сторінках журналу опублікована в рубриці “Питання франкознавства” у зв’язку зі 155-річчям із дня народження талановитого письменника, ученого-енциклопедиста І. Франка.

Інтерес науковців до постаті Лесі Українки посилюється з нагоди 140-ї річниці з дня її народження. Творчість письменниці не замикається в рамках лише національної культури – це золота підвалина кращих взірців світової класики. Тому й не дивно, що доробок Лесі Українки спонукає багатьох літературознавців відстежувати ту чи ту грань її мистецтва.

У полі зору часопису були матеріали, присвячені іншим класикам – М. Драгоманову, Олені Пчілці, І. Котляревському, М. Коцюбинському та ін. [3, 75-78].

Чимало статей відкривали читачам і менш відомі постаті. Так, значний інтерес викликало дослідження В. Федонюк “Поет, речник, будитель: До 200-річчя Олександра Духновича” (2003, №4) про видатного підкарпатського русина, культурно-освітнього діяча, письменника, етнографа, історика, педагога, видавця. О. Духнович – автор вірша “Вручання”, уперше надрукованого в альманасу “Поздравленіє Русинів на год 1851 от Литературного заведенія Пряшевського” (Відень, 1851), який став гімном південнокарпатських українців.

Серед особистостей ХХ ст. увагу авторів журналу привернули М. Грушевський, М. Рильський, П. Тичина, В. Винниченко, О. Гончар, М. Бажан та ін.

Відзначено 100-річчя з дня народження Л. Смілянського. У статті “Леонід Смілянський і його твори в контексті доби” (2004, №2) В. Поліщук переосмислює постать відомого письменника, перипетії його життя і творчості. Вшановано також Ю. Барабаша, І. Драча, М. Жулинського, Г. Сивоконя з нагоди їхніх ювілеїв.

У журналі велися життєписи письменників – представників української діаспори, зокрема Є. Маланюка, Ю. Шевельова, Ю. Лавріненка, Н. Лівницької-Холодної, В. Винниченка та ін. Штрихи до поетичної творчості менш відомого в Україні поета-емігранта Олекси Веретенченка у зв’язку з його 85-річчям подано в розвідці С. Луцій “А хочеться жити й не знати спокою” (2003, №10).

Про окремі факти життєвого шляху письменника, професора Ігоря Качуровського, котрий відзначив своє 85-ліття, говориться в публікації П. Олара “Живу у праці й творчості” [Інтерв’ю з Ігорем Качуровським] (2003, №10), де йдеться про одну з традиційних зустрічей в Українському вільному університеті (Мюнхен) членів професорської колегії, студентів та української громади в липні 2003 р. Розмову вів Анатолій Погрібний. Дві легенди України – І. Качуровський та А. Погрібний: один опинився за межами материкової вітчизни, а другий палко вболівав за незалежність свого народу на Батьківщині.

Знаковим явищем кінця ХХ ст. стали публікації унікальних спогадів, мемуарних свідчень про видатних особистостей. Так, М. Ільницький розповів про свої зустрічі з корифеєм літературної критики Л. Новиченком, по-філософськи замислюючись, чи усвідомлював він, перебуваючи переважно на перших ролях, усю непоєднуваність таланту і догми соцреалістичного канону? Здається, до кінця в нас ця проблема не вирішена й досі. Попри все, говорить автор, крізь статті вченого впродовж піввіку можна чітко простежити літературний процес ХХ ст., а без його критичних оцінок науковці наступних

покоління не обійдуться (Ільницький М. Знак доби: Спогад про Л. Новиченка (2004, №3)).

Цікаві свідчення залишила Ю. Булаховська про М. Рильського, зокрема про спілкування двох поважних родин – Рильських і Булаховських – у часи буремних воєнних та повоєнних років на “спільних філологічних інтересах” (2006, №3).

З великою теплою згадують однодумці, учні, колеги О. Мишанича та В. Кречотня (Мушинка М. Мої взаємини з Олексою Мишаничем в останні роки його життя (2008, №4); Савченко І., Ісиченко І., Сулима М., Павленко Г. Учитель: До 75-річчя від дня народження В.І. Кречотня (2004, №4)), складаючи шану своєму вчителю.

Заслуговує на увагу рубрика “ХХ століття”. Поруч із теоретичними статтями вона почасти вміщує матеріали біографічного наповнення. Варто, зокрема, зупинитися на матеріалі З. Ульбрехта “Подорожні враження Є. Маланюка з Німеччини: до питання циклізації “Листівок з подорожі” (2005, №10) – стаття, яка не втрачає цінності й сьогодні. Зізнаюся, що, згадуючи розповіді свого батька Григорія Семеновича Реви [6, 215-218], свідка блокади Ленінграда, який воював на півночі Європи – у країнах Балтії та Німеччини, завдяки цій статті я захотіла пройти його шляхами й написати подорожні нотатки. Ця публікація також надихнула мене звернутися до німецьких впливів на українську культуру крізь призму досліджень професора Київського університету історика М. Дашкевича, творчість якого тривалий час замовчувалася [5, 290-297]. У такому ж річищі, з акцентами на українсько-французьких зв'язках, витримані спогади про мого університетського викладача В. Коптілова [2, 301-305].

Відомості про видання мемуарів та спогадів подає рубрика “Наші презентації”, що збагачує інформаційну функцію журналу, знайомить читача з новинками видавничого ринку: Логвиненко М. До останнього патрона...: Долі українських письменників ХХ сторіччя очима літературознавця, критика: спогади, нариси, штрихи (шкіци) до портретів (2004, №2); Родинне вогнище Зерових [Спогади, документи] / Вступна стаття Є. Сверстюка (2004, №8); Франко О. З родинних стосунків Зеновії Франко: Спогади (2006, №8); З любов'ю і болем: Спогади про Павла Тичину: Збірник, присвячений 75-річчю Уманського педагогічного університету ім. П. Тичини (2006, №6); Соломія: Спогади про Соломію Павличко (2006, №6); Куценко Л. “І вічність на каміннях Праги...”: Біограф. нариси; Його ж: “І спомину непроминула кара...” Євген Маланюк: подорожі Україною. 1926–1943 (2007, №4); Коцюбинська М. Книга споминів (2007, №6).

На відміну від історико-літературних досліджень біографії митця мемуари поряд із документалізмом, ретроспекцією послуговуються власними спогадами мемуариста, суб'єктивністю в зображенні історичних подій і людей. Публікації мемуарів у часописі “Слово і Час” продовжують традиції морально-етичного осмислення особистості, започатковані ще в добу Відродження.

В. Погребенник, рецензуючи книжку “Епістолярний діалог Трохима Зіньківського і Бориса Грінченка” (2006, №7), зосереджується на тому, що листування українських письменників – це невід'ємний атрибут “культурного ландшафту епохи” (В. Дільтей), цінний документ для характеристики суспільно-історичних, культурних, мистецьких, побутових та інших параметрів тієї чи тієї доби, який виступає означником наукових інтересів епохи, середовища, окремих людей, індивідуальності особи. Деякі листи стали унікальним свідченням душевного болю за народ, вітчизну, мірилом цінності ліричного героя чи, навпаки, показали слабкість і непевність. У цьому вбачаємо вагомість кореспонденції.

Важливим документальним джерелом літературної біографіки постає епістолярна спадщина: Коцюбинська М. Листи до Михайла Коцюбинського: Т. 1-2 (2004, №6); Мельниченко В. Тарас Шевченко: “Моє перебування в Москві” (2007, №8); Чикаленко Є. Листи до Івана Липи: На матеріалах Державного архіву Одеської області / Упоряд., передмова та коментарі Інни Старовойтенко (2005, №2); “...Щоб було слово і світло”: Листування Григора Тютюнника (2005, №7); Куліш Пантелеймон. Повне зібрання творів. Листи. – Т. 1 / Упоряд., коментарі О. Федорук; підг. тексту О. Федорук, Н. Хохлова; відп. ред. С. Захаркін: 1841–1850 (2006, №4); Бурлака Г. “Вибачте, шановний Агатангеле Юхимовичу!” [Епістолярна спадщина Агатангела Кримського]. – Т. 1: 1890–1917 рр. (2006, №6); Андрієнко Л. Епістолярний світ Дмитрія Ростовського: Федотова М.А. “Эпистолярное наследие Дмитрия Ростовского: исследование и тексты” (2007, №7) тощо.

На сторінках журналу репрезентовані окремі публікації мемуарів та спогадів. Так, видання Мельниченко І. Андрій Чайковський. Спогади. Листи. Дослідження: У 3 т. (2003, №6) – це тритомне зібрання мемуарної, публіцистичної та епістолярної спадщини українського письменника і громадського діяча А. Чайковського, раніше розпорошеної по різних часописах. Цій само темі присвячено й матеріал В. Погребенника “Центральна Європа та Азійський схід у мемуарах Андрія Чайковського про Боснійську війну” (2009, №2).

Жанр епістолярію, репрезентований здебільшого в рубриках “Написане лишається” та “Наші презентації”, – свідчення невтомних пошуків літературознавців: Бурлака Г. Співпраця Михайла Грушевського та Осипа Маковея в перші роки видання “Літературно-наукового вістника”: З додатком листів О. Маковея до М. Грушевського (2004, №5); Крутікова Н. Важливий епістолярій; Миронець Надія – “Історія наша се... боротьба за національне існування”. Листування Є.Х. Чикаленка з В.К. Винниченком (“Пам’ять століть”. – 2001. – №6; 2002. – №№1, 5, 6) (2005, №1); Мірошніченко Л. “Эсфирь Борисовне поклон...”: Невідомий лист Лесі Українки (2006, №2); Рарицький О. Редакторська діяльність Володимира Підпалого в епістолярних спогадах сучасників (2011, №7) та ін.

“Письма Л.Н. Вышеславского И.Т. Куприянову” (2006, №4) – книжка листів Л. Вишеславського (1914–2002) до критика, літературознавця І. Купріянова. Дружба між двома діячами тривала впродовж третини віку, з 1968 р.

Тривалий час у журналі публікувався підготовлений Н. Миронець “Епістолярний діалог Володимира Винниченка з Розалією Ліфшиць: 1911–1918”, який, безсумнівно, знайшов свого вдячного читача. Стаття О. Кривуляк “Зі свідомості небуття: листування І. Липи з С. Єфремовим” (2003, №9) стала спробою перегляду й переоцінки окремих літературних понять та їх практичного використання. І. Липа – письменник, громадсько-культурний діяч, активно контактував із багатьма відомими особистостями, як-от М. Вороний, П. Грабовський, Б. і М. Грінченки, С. Єфремов та ін., імена котрих золотими літерами вкарбовані в історію нашої культури. Читачі мають змогу познайомитися з листами І. Липи до С. Єфремова, які зберігаються в архіві Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Значення документів, опублікованих на сторінках журналу, неоціненне. Вони слугують важливими документальними джерелами біографії митця, уводять до наукового вжитку нові факти й відомості.

Розвідка Ж. Ляхової “Історія української епістології: дослідження та видання епістолярної спадщини” (2006, №6) присвячена українській епістології.

Особливо значущі для читача-науковця публікації, в яких використано архівні фонди. У цьому зв’язку матеріали С. Луцій “Архів Юрія Лавріненка” (2003, №6); М. Гуць “Маловідомі сторінки з життєпису Олени Пчілки: Деякі

архівні матеріали, пов'язані з відкриттям пам'ятника Іванові Котляревському в Полтаві 1903 року” (2005, №10); О. Сліпущо “Кримінальна справа академіка В.М. Перетца як дослідника літератури Київської Русі: За матеріалами архіву СБУ” (2005, №5) та ін. – важливі документи літературної біографіки.

“Щоденники” Олеса Гончара, подані в журналі (2003, №4), – свідчення мужності і шляхетності їх автора. Так, запис від 15 січня 1995 р. повідомляє: “В Японії – землетрус. У Грозному собаки гризуть трупи на вулицях. Кінець світу настає? В Кремлі сидить розбухлий від алкоголю кровожер. Невідомо, що жде Україну. Агонізуюча імперія здатна на все. А головне, що в нас нема єдності. Чвари і чвари. Хаос, безладдя. Хто думав, що ось таким постане перед нами кінець ХХ віку?”. Що, власне, відтоді змінилося?

Про найсокровенніше оповідають автобіографічні твори письменників, розглянуті в таких статтях: Жулинський М. І буде сотворений Майстром світ (2004, №8); Соболев В. “Мандруючи поверхами самого себе”, “він душу зберіг на насіння” (2004, №8) (обидві про автобіографізм у творах В. Дрозда); Момот Н. Щоденниковість та біографізм у повісті Т. Шевченка “Близнецы” (2009, №8).

Нашу увагу привернула розвідка Т. Тебешевської-Качак “Автобіографізм як принцип нарації та характеротворення у прозі Оксани Забужко” (2004, №2), яка торкнулася проблеми співіснування двох художніх моделей – “підсумків життя” і “моделі актуалітету”, тобто т. зв. невідкладного імпульсу, “психологічного репортажу з надр внутрішнього життя”. На прикладі творчості О. Забужко зроблено спробу дослідити автобіографізм, наповненість твору фактами приватного життя письменника, психологічною інтерпретацією пережитого тощо. Акцентовано на домінантності біографії для урізноманітнення, оновлення й осучаснення новітніх методик аналізу літератури.

Автопортрет як різновид жанру портрета у значенні мальований, різьблений, ліплений, виконаний самим митцем, – не лише виразник внутрішнього світу митця, а й, найчастіше, оголена правда про себе, сповідь. Часопис звертається до цієї рубрики зазвичай із нагоди ювілейних дат.

Тематично збагачує журнал рубрика “Літопис подій”, яка не обмежується скупою інформацією про симпозиуми, наукові конференції, філологічні семінари, а всебічно висвітлює окремі грані життєписів видатних особистостей – О. Кобилянської, Б.-І. Антонича, Д. Павличка, В. Стуса, І. Багряного...

Журнал інформує і про видання біобібліографічних покажчиків: Ротач Петро Петрович. Біобібліогр. покажчик / Укладач Т. Соломоненко (2007, №9); Кулик Д. Бібліографія великого українця: [Григорій Кочур. Біобібліогр. покажч.: У 2 ч. (2007, №6); Людмила Тарнашинська: науково-допоміжний біобібліогр. покажч. / Бібліограф-укладач Г. Волянська; наук. ред. В. Кононенко (2008, №8); Наш сучасник Микола Зеров (2007, №2); Маслюк Т. Подвижник у царині Слова: спогади, бібліографія наукових праць та перекладів / Уклад.: М. Борецький, В. Зварич, Я. Маслюк (2006, №7); Лариса (Леся) Григорівна Рева: біобібліогр. покажч. / Уклад. Н.М. Рева (2009, №2); Микола Григорович Жулинський: Біобібліографія до 70-річчя (2010, №12) та ін.

Науково-теоретичний журнал “Слово і Час” забезпечує всіх зацікавлених у розвитку літературного процесу новинами в галузі вітчизняного та зарубіжного літературознавства, слугує трибуною найновішої критичної оцінки наукових теорій [4, 49-58].

Ідучи в ногу із часом, видання протягом останнього десятиліття синтезує новітні здобутки в галузі літературознавчої практики, зберігає тяглість наукових традицій і національну специфіку. Часопис має власну електронну сторінку, що забезпечує миттєве поширення матеріалів у світовому інформаційному просторі в режимі он-лайн. Отже, журнал “Слово і Час” належить до національного

бібліографічного ресурсу інформації, літературна біографіка зі сторінок якого постає задокументовано, збагачуючи світову культурну спадщину.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рева А. [Вітальне слово: до виходу в світ 500-го ювіл. номеру “Слова і час”] // *Слово і Час*. – 2002. – № 8. – С. 24. – (Слово нашим шанувальникам).
2. Рева А. Коптілов – мій викладач, який навчав думати і творити // *Українське мовознавство: Міжвідомчий наук. збірник / Міжнар. наук. конф. “Мова як світ світів: Поетика і граматики”* (Київ, 18–19 листоп., 2010) / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 40/1. – 438 с.
3. Рева А. Життєписи видатних діячів української літератури в історичній пам’яті (з досвіду роботи в Національній бібліотеці України ім. В.І. Вернадського) // *Наукові праці: Наук.-метод. журнал*. – Т. 135: Вип. 122: Філологія. Літературознавство. – Миколаїв: Вид-во – ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 128 с.
4. Рева А. Літературно-художня періодика: історико-критичний ескіз. Інновації // *Наука України у світовому інформаційному просторі / НАН України*. – Вип. 5. – К.: Академперіодика, 2011. – 156 с.
5. Рева А. Микола Дашкевич – історик, джерелознавець, автор військового епосу Придніпров’я (за Північними пам’ятками): Кримський відгомін // *Воєнна історія Північного Причорномор’я та Таврії: Наук. збірник; Матер. Всеукр. наук. військ.-істор. конф. (6–7 жовтня, 2011 р., м. Севастополь) / М-во оборони України; Нац. військ.-істор. музей України; Військово-морський музей України; Військово-морський музейний комплекс “Балаклава”; Держ. підприємство “Укроборонсервіс”*. – Севастополь, 2011. – 802 с.
6. Рева А. Рева Григорій Семенович – педагог-літературознавець: До 90-ліття від дня народження // *Український календар – щорічник: Українознавство*. – К., 2010. – 244 с. / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; Центр українознавства філософ. ф-та.
7. Рева А. Українська літературна біографіка кінця ХХ – початку ХХІ ст.: Спроба аналізу // *Слово і Час*. – 2009. – № 11. – С. 101-109.
8. Скупейко А., Дончик В. Наукова періодика: “Радянське літературознавство”, “Слово і час” // *Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України: 1926–2001: Сторінки історії: 75*. – К.: Наук. думка, 2003. – 589 с.: іл.

Отримано 6 січня 2012 р.

м. Київ

Кочубей Ю.М.

В.В. ДУБРОВСЬКИЙ
(1897-1966)
ЯК СХОДОЗНАВЕЦЬ

Наші
презентації

Кочубей Ю.М. В.В. Дубровський (1897 – 1966) як сходознавець / Ін-т сходознавства ім. А.Ю. Кримського НАН України. – К., 2011. – 544 с. – (Серія “Наукова спадщина сходознавців”)

Висвітлено життєвий і творчий шлях призабутого видатного українського вченого, історика і сходознавця-тюрколога В.В. Дубровського. Книжка містить дослідження “В.В. Дубровський (1897–1966) як сходознавець”, список його сходознавчих творів у хронологічному порядку й повні тексти праць без купюр, хоча деякі мають нерозбірливі слова й лакуни з технічних причин. Крім праць українською мовою, друкованих у 20–30-х рр. ХХ ст. в Україні, публікуються тексти турецькою мовою з часопису “Dergi” (Мюнхен), хоча вони й опубліковані С. Шімшіром (м. Алмати, Казахстан), а також “Новітнє турецьке красне письменство” Г. Грісбаха Туґана. До видання вміщено дві праці із невиданого у 30-і рр. збірника під назвою “Україна і Схід”: “Про деякі татарсько-українські терміни й про гіпотези М. Слабченка” і “Посольство гетьмана Івана Мазепи до Туреччини та Криму 1699 (1700) р.”.

Не з усіма положеннями В. Дубровського можна погодитися, але його праці й сьогодні не втратили свого наукового значення.

В.Л.